

ГУМАНІТАРНІ ПРОБЛЕМИ МЕДИЦИНИ ТА ПИТАННЯ ВИКЛАДАННЯ У ВИЩІЙ МЕДИЧНІЙ ШКОЛІ

УДК 3:378.14

Біланов О.С., Зінченко Н.О.

ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНИМИ СТУДЕНТАМИ СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН

ВДНЗ України «Українська медична стоматологічна академія», м. Полтава

Якісна освіта іноземних студентів в Україні – вимога сучасності, яка потребує перегляду методів і форм роботи, а також принципів, підходів до їх навчання та виховання. Мета статті – теоретичне обґрунтування ефективності інтерактивного навчання іноземних студентів медичного вузу при вивченні суспільних дисциплін. Навчання іноземних громадян має свої особливості, при яких необхідно враховувати мовний бар'єр, рівень культури, національні традиції, а також світогляд і виховання. Тому пошук викладачами ефективних методів і засобів навчання, в тому числі інтерактивних, є однією з умов підвищення якості освіти, що в свою чергу підвищить рейтинг нашої країни в світовій системі освіти.

Ключові слова: інноваційні технології, інтерактивні методи, якість навчання.

Проблема якості навчання завжди була і залишається складною проблемою, яка потребує максимального вирішення. Особливого значення вона набуває у процесі навчання іноземних студентів, оскільки через їх асиміляцію до системи охорони здоров'я своїх або інших країн визначатимуть якість підготовки фахівців з вищою медичною освітою в Україні.

Поступове інтегрування України у глобальну світову спільноту робить її більш відкритою для політичних, економічних, культурних відносин із різними країнами світу.

Іноземних студентів в українській освіті приваблює відносно низька вартість навчання та проживання, фундаментальність окремих напрямків освіти та репутація провідних українських вузів. Для більшості представників держав, що розвиваються, переїзд на навчання в Україну, яка межує з Європою, також є ледь не єдиною можливістю певний час проживати в більш цивілізованій країні. У свою чергу, навчання іноземних студентів підвищує не тільки імідж вищого навчального закладу, але й імідж нашої держави в цілому [6].

У ВДНЗУ «УМСА» навчаються іноземні студенти з багатьох країн світу. Відповідно до навчальних планів, залежно від курсу та спеціальності, вони вивчають такі соціально-гуманітарні дисципліни як історія української культури, соціологія, політологія, історія України, а також фі-

лософія. Саме цикл названих дисциплін у вищому навчальному закладі тією чи іншою мірою реалізує завдання формування системи політичних знань студентів, а філософські знання, накопичені в цій галузі, складають фундамент існуючих політичних теорій і вчень сучасності. Проте викладання цих дисциплін у медичному вузі має свою специфіку, особливо для іноземних студентів. Ця специфіка обумовлена особливостями довузівської підготовки студентів, їх об'ємом і якістю отриманих знань, адже більшість з них приходять з низьким рівнем загальноосвітньої підготовки, а деякі зовсім не вивчали ці предмети в коледжах своїх країн. Окрім цього слід враховувати загальний рівень культури, національні особливості, історичні традиції, а також світогляд, виховання, уявлення про майбутню професію.

Найбільш складною та гострою проблемою є психологічна адаптація студентів-іноземців до незвичних умов існування, оскільки створення належних психолого-педагогічних умов для адаптації іноземця до навчальної діяльності допомагає запобігти негативним явищам в їхній психіці. Як правило, перехід до нових соціальних умов супроводжується напруженням механізмів адаптації, а в окремих випадках має місце їх перенавантаження; несприятливі умови перебування іноземних студентів призводять до порушення в них психічної рівноваги, лабільності не-

рвової системі, виникнення емоційної нестабільності та, як результат, часткової або повної втрати мотивації до подальшого навчання [6].

Все це потребує особливого підходу та уваги у викладанні цих дисциплін для іноземних студентів, адже більшість суспільних предметів вивчається на I курсі.

Прагнення підвищити ефективність навчального процесу, скоротити період адаптації у ВНЗ стимулює пошук нових шляхів та механізмів, що мають сприяти якісному засвоєнню навчального матеріалу та формуванню в них умінь та навичок, а саме: відбір та побудова навчально-методичної літератури, організація самостійної роботи студентів, об'єктивний контроль.

Якнайактивніше сприяють цьому інтерактивні методи навчання, що активно розробляються останнім часом. Завдяки закладеним в їх суть самостійній діяльності та груповій взаємодії вони можуть бути корисними та

перспективними для викладача та для студентів.

Інтерактивне навчання - спеціальна форма організації пізнавальної діяльності, яка має конкретну і цілком передбачувану мету - створити комфортні умови навчання, за яких кожен студент буде відчувати свою успішність, професійну спроможність.

Інтерактивними можна назвати ті технології, які здійснюються шляхом активної взаємодії студентів у процесі навчання.

Проблемам інтерактивних технологій навчання присвячено дослідження сучасних науковців: Н. Балицької [3], Г. Волошиної [3], А. Гіна [1], А. Кузьмінського [2], Л. Пироженко [5], О. Пометун [5], та ін. Аналіз літератури показав, що застосування методів інтерактивної технології є одним із шляхів підвищення рівня знань студентів, адже сприяє включенню їх до активної пізнавальної діяльності.

О. Пометун [5] та Л. Пироженко [5] визначили умовну робочу класифікацію інтерактивних технологій за формами навчання (моделями), в яких вони реалізуються. Автори розподіляють їх на чотири групи, в залежності від мети заняття та форм організації навчальної діяльності студентів:

1. інтерактивні технології кооперативного навчання;
2. інтерактивні технології колективно-групового навчання;
3. технології навчання у грі;
4. технології навчання в дискусії.

Серед переваг інтерактивного навчання можна назвати наступні:

- висока результативність у засвоєнні знань та формуванні умінь: обсяг виконаної роботи більший, якість знань - краща;
- розвиток критичного мислення у студентів;
- легкість контролю засвоєних знань та умінь;
- розширення пізнавальних можливостей студентів.

Науково-педагогічними працівниками кафедри активно впроваджуються та використовуються інноваційні технології навчання студентів, зокрема:

- упровадження інтерактивних методів навчання з використанням інформаційних технологій;
- використання ділових ігор, проблемних ситуацій при проведенні семінарських занять;
- проведення тренінгових занять;
- розробка тестових завдань для поточного та підсумкового контролю знань студентів тощо.

Та аналіз успішності іноземних студентів показує, що однією з причин слабого засвоєння навчального матеріалу є мовний бар'єр. Більшість іноземних студентів активно спілкуються лише рідною мовою, і неохоче беруть участь у дискусіях на семінарських заняттях.

Тому застосування інтерактивного навчання, зокрема діалогового навчання для іноземців не є таким успішним, як для вітчизняних студентів.

Крім цього, недоліки інтерактивного навчання стосуються рівня готовності викладача до організації такого виду роботи. Відсутність методичних розробок до всіх предметів та досвіду використання інтерактивних технологій, небажання змінювати навчальні плани та підходи до оцінювання досягнень студентів, страх втратити контроль над рівнем підготовки студентів - все це є тією перешкодою, на яку натрапляють сучасні викладачі.

Таким чином, існує невідкладна потреба в розробці методики організації навчального процесу за допомогою інтерактивних технологій у вищій школі та в цілеспрямованому навчанні ефективного використання інтерактивних технологій у навчальному процесі педагогічних кадрів задля поліпшення якості навчання.

Завданням кафедри філософії та суспільних наук є пошук ефективніших методів навчання, які дозволять іноземним студентам швидше адаптуватися до нових умов і навчитися користуватися мовою як інструментом комунікації і пізнання у процесі навчання та для оволодіння матеріалом підручників, навчальних посібників, методичних рекомендацій тощо.

На кафедрі розроблені навчально-методичні матеріали російською та англійською мовами, які повністю відповідають навчальній програмі для вищих навчальних медичних закладів України і, таким чином, забезпечують опанування іноземними студентами необхідного об'єму знань на рівні з вітчизняними. Одним із шляхів підвищення якості навчання іноземних студентів є створення контролюючих комп'ютерних програм англійською мовою. У комп'ютерних класах академії іноземні студенти можуть поповнювати свої знання з тієї чи іншої теми за допомогою системи Internet.

Із сучасних інформаційних технологій для іноземних студентів впроваджуються мультиме-

дійні презентації. Саме мультимедійні засоби дозволяють задіяти майже всі органи чуття студентів, поєднуючи друкований текст, графічне зображення, рухоме відео, статичні фотографії та аудіозапис, створюючи «віртуальну реальність» справжнього спілкування. Доведено, що застосування мультимедійних матеріалів та комп'ютерних мереж скорочує час навчання майже втричі, а рівень запам'ятовування через одночасне використання зображень, звуку, тексту зростає на 30-40 відсотків. Причому при підготовці презентацій для іноземних студентів слід дотримуватись таких правил:

1. викладання тексту стисле;
2. текст повинен складатися з простих речень;
3. на слайді вміщувати 3-4 рядки;
4. кількість слайдів не повинна перевищувати 30-ти;
5. ілюстрації подаються одночасно з текстом, якого вони стосуються.

Доцільним є також використання сучасного електронного мультимедійного посібника, перевагами якого є:

1. забезпечення високого рівня інтерактивності між студентом і навчальним матеріалом;
2. об'єднує звук та зображення з навчанням;
3. існує можливість підключення через мережу, що значно заощаджує час;
4. сприяє мотивації та заохочення студентів;
5. інформацію легко поновлювати і конвертувати в інші формати.

Отже, використання інтерактивних методів навчання, як інноваційних підходів до навчання і виховання є однією з умов, що працює на підвищення якості освіти. З'ясування особливостей використання інтерактивних технологій навчання у процесі підготовки іноземних студентів уможливило визначення ефективності їх застосування.

Перспективи подальших досліджень щодо використання інтерактивних технологій під час вивчення іноземними студентами соціально-гуманітарних дисциплін пов'язані із визначенням критеріїв оцінки ефективності навчального процесу, експериментальною перевіркою ефективності моделювання навчальних ситуацій тощо.

Реферат

ЭФФЕКТИВНОСТЬ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ИНТЕРАКТИВНЫХ ТЕХНОЛОГИЙ ПРИ ИЗУЧЕНИИ ИНОСТРАННЫМИ СТУДЕНТАМИ ОБЩЕСТВЕННЫХ ДИСЦИПЛИН

Биланов О.С., Зинченко Н.А.

Ключевые слова: инновационные технологии, интерактивные методы, качество образования.

Качественное образование иностранных студентов в Украине – современное требование, которое требует перестройки методов и форм работы, а также принципов, подходов к их обучению и воспитанию. Цель статьи – теоретическое обоснование эффективности интерактивного обучения иностранных студентов медицинского вуза при изучении общественных дисциплин. Обучение иностранных граждан имеет свои особенности, при которых необходимо учитывать языковой барьер, уровень культуры, национальные традиции, а также мировоззрение и воспитание. Поэтому, поиск преподавателями эффективных методов и способов обучения, в том числе интерактивных, является одним из условий повышения качества образования, что в свою очередь повысит рейтинг нашей страны в мировой системе образования.

Література

1. Гін А.О. Прийоми педагогічної техніки : Вільний вибір. Відкритість. Діяльність. Зворотний зв'язок. Ідеальність : посібник для вчителів / А.О. Гін. – Луганськ : Навч. кн., Янтар, 2004. – 84 с.
2. Омеляненко В. Теорія і методика виховання / В. Омеляненко, А. Кузьмінський. – К. : Знання, 2008. – 415 с.
3. Використання інтерактивних технологій навчання в професійній підготовці майбутніх учителів: монографія / [Н.Г. Балицька, О.А. Біда, Г.П. Волошина та ін.] ; За заг. ред. Н.С. Побірченко. – К. : Науковий світ, 2003. – 138 с.
4. Ткачук Л. Сучасні освітні технології в активізації пізнавальної діяльності студентів педагогічних університетів / Л. Ткачук // Вісник Львівського університету. Серія Педагогічна. – 2009. – Вип. 25, Ч. 2. – С. 3-10.
5. Пометун О.І. Наук.-метод. посібн. / О.І. Пометун, Л.В. Пироженко ; За ред. О.І. Пометун. – К. : Видавництво А.С.К., 2004. – 192 с.
6. Проблеми навчання іноземних студентів у медичних вищих навчальних закладах України / Матеріали Всеукраїнської конференції 19-20 квітня 2002 року м. Тернопіль // Медична освіта, 2002. – № 3, – 350 с.
7. Череди́ченко Г.А. Мультимедійні технології у процесі викладання дисципліни «іноземна мова» у вищих технічних навчальних закладах / Г.А. Череди́ченко, Л.Ю. Шапран, Л.І. Куниця // Наукові записки. Серія: Педагогіка. – 2011. – № 4. – С.134 – 138. (Тернопільський національний педагогічний університет ім. В. Гнатюка).
8. Гін А. О. Прийоми педагогічної техніки. – Х.: Веста: Видавництво «Ранок», 2007. — 176 с.
9. Освітні технології : навч.-метод. посібник / [О.М. Пехота, А.З. Піктенко, О.М. Любарська та ін.] ; За ред. О.М. Пехоти. – К. : А.С.К., 2004. – 256 с.

References

1. A. Hin Methods of teaching techniques: Free choice. Openness. Activity. Feedback. Ideality. A Guide for Teachers / A.A. Hin. – Lugansk : Training. Vol., Amber, 2004. – 84 p.
2. Omelianenko V. Theory and Methods / V. Omelianenko, A. Kuzminsky. – K. : Knowledge, 2008. – 415 p.
3. The use of interactive learning technologies in training future teachers monograph / [N.G. Balytska, O.A. Woe, G.P. Voloshin et al.] ; By the Society. ed. N.S. Pobirchenko. – K. : World Scientific, 2003. – 138 p.
4. Tkachuk L. Modern educational technology in cognitive activity of students of pedagogical universities / L. Tkachuk // Bulletin of the Lviv University. Education Series. – 2009. – Vol. 25, Part 2. – P. 3-10.
5. Pometun A.I. Nauk. method. posibn. / A.I. Pometun, L.V. Pyrozhenko ; For red. Pometun A.I.-K. : Publishing A.S.K., 2004. – 192 p.
6. Problems of foreign students in medical universities of Ukraine. / Proceedings national conference on 19-20 April 2002 m. Ternopil // Medical Education, 2002. – № 3. – 350 p.
7. Cherednichenko G.A. Multimedia technology in teaching the subject "Foreign Language" in higher technical institutions / G.A. Cherednichenko, L.Y. Shapran, L.I. Kuniza // Scientific Notes. Series : Pedagogy. – 2011. – № 4. – S. 134-138. (Ternopil National Pedagogical University. V. Hnatiuk).
8. Hin A. Methods of teaching techniques / A. Hin. – H. : West: Publishing "Morning", 2007. – 176 p.
9. Educational technology: Teach method. manual / [A.M. Piechota, A.Z. Piktenko, O.M. Lyubarskaya et al.] ; eds. O.M. Piechota. – K. : A.S.K., 2004. – 256 p.

Summary

EFFICIENCY OF INTERACTIVE TECHNOLOGIES IN TEACHING SOCIAL SCIENCES FOR FOREIGN STUDENTS

Bilanov O. S., Zinchenko N.A.

Key words: innovative technologies, interactive methods, education quality.

High-quality training of foreign students in Ukraine is a current requirement, which demands the restructuring the methods and forms of education activities as well as the principles and approaches to their training and education. The purpose of this article is to provide theoretical substantiation of efficiency of interactive teaching social sciences for foreign medical students. Training of foreign citizens has its own peculiarities that have to be considered as the language barrier, the culture, national traditions, as well as the outlook and upbringing. Therefore, the search for effective educational strategies and teaching techniques, including interactive, is one of preconditions for improving the quality of education, which in turn will contribute the rating of our country in the global education system.

УДК:37.016:61:378.096:616.314

Булат Л.М., Лисунець О.В., Дідик Н.В.

СУЧАСНІ ІНТЕРАКТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ ВИКЛАДАННЯ КЛІНІЧНИХ ДИСЦИПЛІН У СТУДЕНТІВ СТОМАТОЛОГІЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ МЕДИЧНОГО ВИШУ

Вінницький національний медичний університет ім. М.І. Пирогова

В статті висвітлені новітні підходи щодо організації та якості надання медичної допомоги населенню, що потребує кваліфікованого кадрового резерву. Розвиток суспільства і навчально-виробничих технологій має чіткі запити щодо фахово та інформаційно освічених, комунікабельних спеціалістів, здатних вести діалог на рівних з колегами і пацієнтами заради досягнення мети – збереження здоров'я та якості життя своїх підопічних. Такі вимоги здатні задовольнити сучасні інтерактивні технології навчання. Представлені результати впровадження інтерактивних методів навчання, а саме «методу мозкового штурму» та методу Табі у педагогічний процес викладання педіатрії для студентів 4 курсу стоматологічного факультету, що дало можливість покращити успішність студентів та забезпечити вчасну ліквідацію академічної заборгованості.

Ключові слова: освітній процес, педагогічне мислення, комунікативна компетенція, інтерактивні технології навчання

Вступ

Європейська політика охорони здоров'я – «Здоров'я – 2020», розробена Всесвітньою організацією охорони здоров'я, та Національна програма «Здоров'я – 2020: український вимір» покликані забезпечити досягнення повного потенціалу здоров'я і розвитку суспільства та зменшити втрати від керованої захворюваності й смертності [4]. Керуючись принципом міжсекторальної та мультиміждисциплінарної дії в організації надання допомоги населенню, на часі є потреба у висококваліфікованих фахівцях, котрі досконало володіють сучасними інформаційними і комунікативними технологіями [1,3,6] Разом з тим, інтеграція в Європейський освітній простір вітчизняних медичних вишів передбачає розбудову нової парадигми вищої освіти, в основі котрої впровадження в учбовий процес інтерактивних методів викладання, скерованих на освітній ріст студента та викладача [11,12]

Знання, продемонстровані студентами III-IV курсів стоматологічного факультету на клінічних кафедрах, відображають, у переважній більшості, задовільний рівень засвоєння теоретичного матеріалу, практичних навиків та умінь і виглядають достатньо відірваними від загального сприйняття організму дорослих та маленьких пацієнтів [5,13] Студенти здатні засвоювати матеріали навчально-методичних рекомендацій,

однак активність і продуктивність самопідготовки здебільшого залишається проблемною. Враховуючи специфіку стоматологічної справи, майбутні лікарі акцентують свою увагу і зусилля, передусім, на фаховій майстерності та знаннях. Однак, внутрішні хвороби і педіатрія дають можливість правильно оцінити загальний стан пацієнтів та передбачити можливі несприятливі соматичні наслідки маніпулятивного та медикаментозного втручання лікаря-стоматолога [2]. Відтак завдання викладачів клінічних дисциплін зацікавити, продемонструвати актуальність і буденність проблем внутрішньої медицини і педіатрії, без розуміння котрих не можливе становлення фахівця з вищою медичною освітою.

Рукам і знанням лікарів довіряють пацієнти своє здоров'я і життя споконвіку. Підтвердженням цього є слова Наполеона I: «Я не вірю у медицину, але я вірю у свого лікаря Корвізара». Тому важливо спонукати майбутніх лікарів до особистісного та освітнього росту, аргументованого і переконливого захисту своєї точки зору, структурованого і грамотного викладення своїх знань і умінь [10,14].

Сучасна фахова підготовка медичних працівників має забезпечити потреби системи охорони здоров'я у висококваліфікованих та конкурентноспроможних спеціалістах. Відповідно професійне становлення можливе за умови наявності